

PERIÓDICH INDEPENDENT,
de Literatura, Art, Noticias y Anuncis

Destinat principalment á fomentar lo progrés
é interessos de'l Teatro de Catalunya

Preus de suscripció
En Barcelona. . . 4'00 ptas. trimestre
Resto Catalunya. 4'50 » »
Resto d'Espanya 2'00 » »
Extranger. . . 15'00 » 1' any.

DIRECCIÓ
Viladomat, 164, 4.^{rt}, 1.ra
ADMINISTRACIÓ
Tallers, núm. 45, 1.er

Preus de cada número
Número corrent. 10 centims
Id. atrassat. 15 id.
Sucursal pèra cartas y avisos:
en l' Arxiu lírich-dramàtich de don
J. Gelabert, Unió, 5, 3.er, 2.na.

Joseph Blanch y Durán

Adolfo Pujadas y Canal

Antón Vilalta y Roca

LA PASSIÓ FA PÈRDRER LO CONEIXEMENT

Es en nosaltres afició antiga la que 'ns mou á interessarnos per la sort de 'l catalanisme.

Això val tant com dir que llegim la premsa catalana ab especial predilecció y que mirem ab atenció la marxa de nostre teatro contemporani.

Aquet procedir nos ilustra y a'l mateix temps permet que formem nostra opinió respecte á aquestos dos elements que influir poden en lo desarrollo de 'ls ideals que deuen ser nort y gufa de qui 's interessa per' que 'l vent de la felicitat fassi tremolar sempre la bandera de la patria.

Ara bè: de lo que 's publica en los periódichs, de certs actes portats á cap per determinadas agrupacions, de las produccions que privan avuy en nostra escena, ¿qué pót deduhirne qualsevol que ab imparcialitat llejeixi y escolti?

¿Que 'l catalanisme 's troba en un estat floreixent? ¿que está decaygut?

Creym que ni una cosa ni altra.

Y pensem aixís, porque sense duptar de que tots los escriptors y autors catalans van guiats per nobles y patriótics desitjos, veyem que 'ls fets de gran número d' ells, d' uns per temperament, d' altres per amiat, d' aquets per sentirse dominats interiorment per fatuitat, d' aquells per aspirar á distingirse, de alguns per falta d' idees propias, de no pochs per esperit de partit, etc., no corresponen sincerament á sas paraulas.

De lo qual resulta que 'l catalanisme, per ara á lo menos, es un problema de difícil resolució, puig ab los factors que 's veuen no hi ha medi de obtenir encara un resultat.

En lo camp de 'l catalanisme hi ha moltes idees; desde las mes reaccionarias á las mes adelantadas: qui voldria per' Catalunya retornar á antigas épocas y qui desitja implantarhi 'l mes utópich y exagerat federalisme de nostres días.

Y com de 'l sentit general ab que 's pren la paraula *autonomía*, á alguns los sembla que la idea regional es separatista, d' aquí naix un de 'ls principals recels que motiva en Espanya 'l regionalisme modern.

Cert es que per' contrarestar a'ls que públicament manifestan aqueixa pòr, los periodistas que 's donan per aludits s' apressuran á contestar que no es aixís y que volen perténixer á l'Estat espanyol.

Mes ab semblant procedir no convencen casi á ningú; porque mentres per la forsa de la necessitat s' expressan en aquet sentit, en lo mateix número que això asseguran aprofitan si á má vè qualsevol motiu per' atacar á Castella, per' dir que Catalunya ha de ser pe'ls catalans, per' estampar que nostra regió desde molt temps há no fòrma part d' Espanya, y altrás cosas tan estranyas y ridículas com aquestas, per sota las que 'l menos observador pót véurer, —no consideranthi mala fè,—una falta tal de sentit comú y de solucions prácticas, que indican una gran passió (será molt patriótica regional si 's vól) á la qual aqueix mateix exagerat amor á la comarca fa que li escaygui de plè á plè 'l ditxo que diu: «la passió fa pérdrer lo coneixement.»

Respecte a'l teatro, ¡trist es confesarho! l' esperit catalá no inspira avuy a'ls autors en general.

Aixís es que 'ls estrenos desde fa temps se reduheixen á obras sense importancia trascendental, á importacions de teatros extranjers, ó á produccions d' es-

pectacle que poch tenen de catalanas y á las quals las empresas han de acudir per' sostenirse sense perduas, ó porque aquestas siguin de menos consideració.

A'l llegir las presents ratllas potser no faltará qui pensi que no es vritat lo que deixem escrit ó que quant menos es una gran exageració.

Qui aixís argumenti no's fixa be en lo que's desprén de nostra premsa y en lo que 's representa en nostres colisseus.

Qui aixís pensi demostrará no estar beu enterat de lo que 's publica en los periódichs mes importants de 'l regionalisme catalá, ni de la conducta d' algú que figura com á eminent catalanista, com á gran carácter y term sostenedor de la escena regional, sense ser ni una cosa ni altra; puig ab sas obras desment ell mateix lo que hauria de corroborar.

Casualment ara, en aquestos moments, tē ocasió pera donar proba de ser entusiasta partidari de la escena catalana y, segons nostras noticias, demostrará tot lo contrari.

De manera que, si es aixís, obrará en aquest assumpto en igual sentit que 'ls periódichs que, escribint ab tinta negra sobre paper blanch, de vegadas volen fernos véurer lo blanch negre.

Y de que es cert lo que diem aquí 'n posem probas.

Una de las publicacions modernas mes catalanistas, que fa poch ha deixat de surtir á llum, era *L'Avenç*. Veji's abont posaba Catalunya.

Deya en cada número:

«*L'Avenç* es troba de venda —TERRAS DE LA LLENGUA CATALANA —**Catalunya:** Barcelona, etc. Blanes, Girona, Figueras, etc. —**Mallorca:** Palma —**Roselló:** Perpinyá. —**Valencia:** Valencia.

EXTERIOR. —**Alemanya:** Leipzig. —**Chile:** Valparaiso, etc., Concepció, etc., etc. —**ESpanya:** Madrid, etc. —**França:** París, etc. —**Inglaterra:** Londres, etc.

Digui 'l mes apassionat si aixó no es colocar á Espanya fora de Catalunya, ó millor dit encara, Catalunya fora d' Espanya.

Pero anem seguint:

Lo Geronès, a'l dividir las seccions de noticias, posa una secció que titula: ESPANYA y un'altra que per nom diu: CATALUNYA.

Tambècomsi Catalunya no pertenesquès á Espanya.

La Veu de Catalunya mentres fa poch deya que 'l catalanisme no es separatista, en son últim número d' Octubre pórtava una efeméride catalana, en la qual, parlant de la inauguració de 'l ferrocarril de Barcelona á Mataró, celebrada l' any 1848, diu que 'l PRINCIPAT TINGUÉ VÍA-FÉRREA AVANS QUE 'N TINGUÉS ESPANYA.

¿No es aixó dir sense embuts, que 46 anys enderrera Catalunya no formaba part d' Espanya? ¿No es aixó una proba evident de que un exagerat amor á la comarca fa que la passió se sobreposi a'l coneixement de lo que déu ésser lo veritable patriotisme?

Y no se 'ns vingui ab que això són nimietats sense importancia; porque 'n tē molta, més de la que sembla, si 's considera que per ser cosas escrites precisament sense violentar sos autors la imaginació, són en realitat la essencia de 'l pensament que 'ls anima en quant á catalanisme, essencia que s' escampa fins allá hont penetra lo escrit, com s' esparrama la olor de la de rosa, per exemple, si 's destapa no mes un curt instant lo frasco esmerilat que en son interior la guarda.

Procurin, douchs, los vèrs catalanistas escriurer desapasionadament; tingan coneixement, y si guiats per intens amor patri volen la ditxa de Catalunya,

sápigan que per ser bon catalá es precis ser també bon espanyol; que no són castellans tots los governants de Madrid y sí fills de las diversas regions de la península; que mes d' un catalá ha ocupat elevats llocs en la política sense mostrarse prou catalanista; y en fi, que si hem de combátrer lo centralisme ab lo sistema regional, no anirem endevant sembrant ó revendint todís y antagonismes històrics. a' l pás que lograrem millor fer regonéixer nostre dret, nostra rahò y tot quant volem, deixant compèndrer que ho desitjem aparellat ab lo bè de las altrás regions que 'ns són germanas.

A aquest extrem ha d' endressar totas sas miras lo periodisme catalá de veras, com hi han de posar també fixa sa mirada aquells patricis que tenen nom entre 'ls que volen guiarnos á tots pe'ls bons camins.

Per'xo 'ns dól que vagin casi sempre engegats per la llam de la passió: per'xo veyem ab pena la celebració d' actes que, debent ser solemnes, apareixen ridículs pensats imparcialment, y per'xo, en fi, deplorem que també l' engegament apassionat ofusqui á poetas tan notables y eminents com D. Angel Guimerá, una de las primeras figuras de 'l renaixement catalá polítich y literari.

En efecte: ¿pót haverhi major ofuscament per part de dit senyor, després de déurer a' l públich de Barcelona casi tota la fama de que gosa, de veure's aplaudit ab mes ó menos justicia per sas grans produccions teatrals, d' haverli en algunas aqueix mateix públich de casa nostra fet ovacions qu'han traspasat los límits de 'l Principat, cridant l' atenció de poetas de Castella que las han trasplantat a' l jardí de 'l teatro espanyol, d' haver trobat empreses que li han tingut tota mena d' atencions, y que s' han gastat molts mils duros en exornar obras d' ell ab aparato inusitat y li han proporcionat ocasió per' referse aquí de' l ruidós descàmbro sufert allà en la cort..., pót tenirse mes ofuscació y menos coneixement de lo que li convè com á capítost de 'l catalanisme y com á autor dramátich, que some're's á las imposicions madrilenyas fins á l' extrem de rebaixarse á permètrer que una producció nova, original y escrita per ell ipe' l Sr. Guimerá! en llengua catalana y ja ans de representada, traduïda ó arreglada a' l castellá, disfruti 'l privilegi anti-catalanista de ser estrenada en la vila de l' ós ab preferència a' ls colisseus de nostra capital, donantse 'l cas may vist potser de que 's representi primer ó a' l mateix temps que la concepció propia l' arreglo qu' an altre n' hagi fet?

¡Dónchs això que sembla impossible, això acaba de pactar l' insigne autor de *Mar y Cel*, lo director de *La Renaixensa*, 'l president de «La Unió Catalanista», avenintse á que no 's representarà á Barcelona sa nova creació dramática *Marta Rosa* avans que s'ia estrenada á Madrid la traducció ó arreglo que de aqueixa obra ha fet D. Joseph Echegaray!

¿Es per atenció a' ls madrilenyos, per deferència á la notable dama D.ª María Guerrero, per consideració a' l Sr. Echegaray? Siga com se vulga es una bofetada a' l públich barceloní, una falta á lo que 's mereix lo teatro catalá y un acte impropí de qui com lo Sr. Guimerá pren part tan activa en totas las manifestacions de' l catalanisme.

Sembla qu' es dir a' ls de Madrid: «ja que 'm váreu reventar *Judith de Welf*, ara jo us daré la preferència respecte a' ls catalans, sometent á vostre judici avans qu' a' l seu la nova obra que destino a' l teatro catalá: á vosaltres, castellans, jo vull sometre'm; á vostres peus me poso».

Y 'l Sr. Guimerá extrema tant aquet punt, que, havent retardat ara á Madrid la Guerrero l' estreno de *Marta Rosa*, fa que també s' aplassi la representació que fiant en sa paraula disposaba fer de' l 15 a' l 20 de' l corrent l' empresari de Novedats, sense considerar los perjudicis que causa á una empresa catalana aquest acte de complacencia ó de servilisme que vól tenir ab la de Madrid.

¿Es això catalanisme? ¿es patriotisme? ¿ó es potser mercantilisme?

Véjho lo mateix interessat, y si va guiat per lo que déu esperarse de qui de veras estima á la patria catalana, confiem que 'l Sr. Guimerá no avansará pe' l camí de 'ls desacerts, y ja que t'et fet un tracte en Madrid, seuse faltarihi no maneará tampoch á sos debers de bon patrici y d' autor catalá, y deixarà que de' l 15 a' l 20 de l' actual, pugam admirar en Novedats son nou drama catalá *Marta Rosa*.

¡Qui sab si, ja que á Madrid tractan d' aplassar l' estreno, es això un disegni sobrenatural pera que 'l Sr. Guimerá no representi 'l mal paper que no li deixa compèndrer que fa la passió que li fa pérdrer lo coneixement!

P. DE R.

REVISTA DE ESPECTACLES

Representacions de "Tenorio"

En casi tots los teatros s' han posat en escena las obras de Zorrilla y de Bartrina y Arús, que tenen per protagonista 'l legendari personatge *D. Juan Tenorio*.

Es la obligada durant la setmana de Tots Sants y per'xo las empreses la explotan cad' any y 'ls artistas s' esmeran en son desemenyo.

En lo **Principal**, la execució no ha passat de regular. En **Romea**, s' hi han distingit la senyora Mena y 'ls Srs. Bonaplata, Labastida y Serrallara. En **Novedats**, han obtingut molts aplausos la senyora Ferrer y 'ls Srs. Borrás, Tressols, Pigrau, Darroqui y Borrás (J.). En lo **Circo Barcelonés**, se 'n dugueren la palma la Srta. Coello y 'ls senyors Martínez, Nieto, Alcalá y Treviño, y per fi en lo **Palais des Fleurs**, la concurrencia també surtí satisfeta, com igualment en lo teatro **Principal** de Gracia, ahont desemenyaren los principals papers la Sra. Pérez y 'ls Srs. Panadès, Fages, Molgosa y Guardia.

En lo Circo, Romea, Novedats y Gracia, hi ha hagut plens á desdir, perque á mes de *D. Juan Tenorio* hi han posat per torna *El Nuevo Tenorio*.

Aplausos a' ls artistas y bons rendiments á las empreses ha portat, dónchs, com altres anys la resurrecció de' l *Tenorio*.

Principal.—*El gran mundo* es lo titol de una comedia satírica en tres actes, estrenada 'l passat dimecres, qual obra, com la majoria de las que porta estrenadas la companyia Tubau-Palencia, es de procedencia francesa.

L' assumpto de *El gran mundo* es sumament petit, basat únicament en ridiculisar las costums de certa classe aristocrática y posar de relleu lo desitj que tenen de figurar personalitats que portan lo nom de nobles y han de vendres las prendas que mes estiman.

Lo segon acte resulta una verdadera caricatura de una festa magestuosa en la que t'et lloch un ball de

trajes que s' anomena la *pavana*, que no es mes que un *minué* corretgit y aumentat y que per cert los artistes que l' excutan ho fan ab molta elegancia.

La notable actriu senyora Tubau está admirable en tota la obra; sobressurtint ademès, las Sras. Estrada, Vedfa, Suárez y 'ls Srs. Vallés, Cachet, Manso y Sala Julieu.—Jo.

Tivoli.—Sols los quadros de Onofroff hanromput la monotonía d' aquet teatre durant la present setmana, portanthi numerosa concurrencia que ha aplaudit la manera artistica de presentarlos.

Alguns d' ells produheixen verdadera impresió.

La *reprise* de la ja conegudissima sarsuela, lletra y música de 'l senyor Coll y Britapaja titulada, *De San Pol á 'l Polo Nort* ha portat molta concurrencia que ha rigut ab aquellas xabacanadas que alguns de 'ls actors s' encarregan d' inflarlas posanthi materials de cullita propia.

Y consti que no val á senyalar.

Eldorado.—Mansa ha transcorregut la setmana pera 'l redactor encarregat d' aquesta secció.

Los cartells sols anuncian las representacions de las afortunadas obras *El duo de la Africana*, *Zaragüeta* y *La verbena de la Paloma*.

La setmana vinent donarem compte de *Las amapolas*, de Lucio y Arniches y de 'l mestre Torregrosa.

Gran-Via.—La novetat de la setmana en aquest teatre ha sigut lo estreno de la sarsuela *Eden café concert*, lletra de Leopoldo Fregoli y música de Giacometti.

Un poch manso resulta l' argument. D' això adoleixen los dos primers quadros: lo tercer está mes en caràcter y enquadra mes ab los treballs de Fregoli.

Ab tot, t'è poch camp per' lluhirhi sas excepcionals facultats artísticas aquet genial actor.

La música, sense ser una obra de primera, val molt mes que la lletra, y t'è frases molt ben sentidas que denotan inspiració y valentia en instrumentarlas.

L' execució es susceptible de millora.

TEATROS DE GRÀCIA. Zorrilla.—Dijous es posá en escena *La Bruja*, en la que s' hi distingiren la Sra. Miquel y 'ls Srs. Bubé y Mestres. Cal fer menció de 'l acert ab que cantá lo Sr. Malonda la part de *Inquisidor*.

Posteriorment s' ha posat *La Mascota*.

Moratin.—Dissapte 's representa *D. Juan Tenorio*, qual protagonista s' encarregá lo notable poeta y antich actor Sr. Carrera, qui, siga perque l' seu estil de declamar peca de eccés de vocalisació y por ende de falta de vehemencia y espontaneitat, en *Don Juan* no va convéncer prou, donat lo molt que d' ell s' esperaba.

Los Srs. Pardina y Malonda bè.

Lo Sr. Pruna—en Ramonet com li diuen—meresqu'è just aplauso per la interpretació de 'l *D. Luis* y lo mateix dihem de la Srta. Pinós en *D. Inés*. Un y altre probaren que tenen mes aptituds pe 'l cultiu de la escena de las que fins are havían revelat fent tenors comichs y tiples llaugeras respectivament.

Molt bè la Sra Pastor en la *Brigida*.

Diumenge *Los Madgyares*, obra que reculliren aplausos la Sra. Miquel y 'ls Srs. Bubé, Jovanet, Aragonés y Alarcón.

Los coros de primera: ¡com que 'ls dirigí 'l mestre Barceló!—MILORT AGI.

EPÍSTOLA MORAL

que va endressada
per un oncle á un nebot de vida ayrada.

¡Oh, fill de mon germá! Branca darrera de 'ls Roures qual socam lográ arrelarse un jorn desde S. Pau fins á S. Pere.

¡Oh! tu, en qui de un colp varen juntarse la gloria y 'ls honors que en temps històrichs los meus avis pogueren conquistar-se:

perdona aquet disgust *semi-retòrich* d' una *catilinaria* acompanyada ab singlots d' estil *cursi-metafòrich*.

¿Quosque tandem ta clepsa aixalabrada será màquina engendre de disgustos y escampall de salut malaguanyada? ..

Ja tens vinticinch anys cabals y justos y 'n fa sis que 'm fan viurer tas hassanyas de modo que no guanyo prou per sustos.

Ja sè que no estudias, que m' enganyas y t' enganyas á tu ¡pobre diable!

sè que ab donas y jochs te desentranyas. A' l cap de vall ton procedi' execrable potser que 'm mati; mes ton fi será l' hospital, la presó... ó bè un estable!

Ja sè que dius que 't pensas reportá', pero aquets són tos últims pensaments: ni ab rodas de molí vull combregá'

ni haig de creure 'l que dius y que no sents, que tot lo que prediquis y no fassis en vots de santedat, ja sè que ments.

Y en fi, si esperas pera quant ja passis de jove, convertirte y reposarte, quant ja la edat te privi que 't propassis,

¡valenta santedat vindrá á salvarte! Y á propòsit; escolta un tros d' historia mèva, que, puig vé a' l cas, vaig á contarte

De 'ls anys que fa no 'n guardo ja memoria: recordo que una nit gelada y trista,

com anant d' aquet món fins á la gloria, per primer colp ab esbarada vista ma jove fantasia s' extasiaba

en lo cel d' ilusions de 'l sarauhista.

Un ball de Carnaval m' iluminaba

los horisons alegres de la vida,

de la orgia 'ls plahers que jo ignoraba.

Y encara que, ara vell, m' apar mentida, es lo cert que enlluernat, cego, á palpentas vaig llensarme á gosar sens frè ni mida.

¡A gosar! si es gosar ab estridentas rialladas de ilús y crits salvatjes fer coro á meretrius tan indecentas

que transforman en gracias los ultratjes y subliman lo vici a' l escarnir de la virtud las púdicas imatjes.

¡Quina nit! ¡Y quin modo d' esbaltir ab brutal desentreno la salut

y 'ls diners per' gosar... ó per patir!

Fins que á l' últim buscant pau y quietut vaig surtirne d' aquell aplech de folls desencantat, sens' ánima, abatut...

Una dona ab un nen sobre 'ls genolls en la porta de 'l ball m' entrebancá;

á un' y altre vegí plorar á dolls.

Lo cor a' l véure 'ls ¡pobres! se 'm trencá'.

Lo nen cridaba:—¡pá!—boy desfallit

y ab los seus crits lo cor me despertá.

Volguí darlos almoyna d' eternit,

y una má á la butxaca vaig portarme...

Llavors... de mí propi avergonyit

vaig notar que acababa de deixarme

entre 'l brugit de 'l ball tots los diners

que avans d' anarhi váreig emportarme!

Donchs igual ¡oh, nebot! ni menys ni mes

un jorn t' ha de succehir, puig quant voldrás

fer a' l dret lo que fás ara a' l revés

tambè com jo, tal volta 't trobarás

per haver los recursos malgastat,

Llavors ni fer lo bè tant sols podrás,

que allá en ta joventut t' haurás deixat

los diners, la potencia y la salut,

com tresor en lo fanch abandonat.

Procura, donchs, aquí en ta joventut
pensar en ferte home, per' demá
sempre 'l bè practicarne y la virtut
ab cap serè, mans plenas y cos sá.

E. MARTÍ GIOL.

LOS RETRATOS D' AQUEL NÚMERO

¿De qui són? Senzillament, de joves que senten estusiasme per la premsa catalana, novells escriptors que tenen amor á nostre teatro, aficionats á esbrinar lo fondo de 'ls escrits, y que per aqueixa qualitat han conquistat la distinció de honrar las planas de nostre setmanari, en virtud de la corresponent convocatoria.

No es solament de oportunitat la publicació de retratos de 'ls grans homes, de las eminencias de 'l saber, de 'ls millors artistas. A aquets se 'ls tributa un homenatge a'l mérit que atesoran.

També á voltas es convenient encoratjar a'ls que comensan, a'ls que ja en los albors de la joventut donan probas de distingirse y de que despuntan per sos estudis, per dets privilegiadas de penetració; y á això va obehir la idea de oferir que Lo TEATRO CATALA, amich de 'l jovent, posaria 'ls retratos de 'ls constants endevinayres de cavilacions.

Mòlts han respost á la convocatoria y entre aquestos han guanyat per son acert, los aprofitables catalanistas D. Joseph Blanch y Durán, don Adolfo Pujadas y Canal y D. Antón Vilalta y Roca, quals retratos posem ayuy en la primera plana. Aquestos tres joves junt, ab D. Joseph Grau y Llanes de qui aixís ma-

teix veurá 'l lector lo retrato en aquet número, han cumplert ab las condiciones imposadas per' obtenir tal preferencia.

D. J. Blanch y Durán ha colaborat en alguns de nostres setmanaris mes populars; D. Adolfo Pujadas es un estudiant aprofitat que pòt aspirar á alcansar fama, á jutjar per lo que deixa entrevéurer son talent; D. Antón Vilalta y Roca es autor d' obras catalanas en las que se hi nóta felís disposició que igualment desplega D. J. Grau y Llanes en la comedieta ja estrenada, titulada *Cuydado ab la dona*, de la que es autor.

Tots revelan dets poétichs: tots quatre són mòlt joves, puig cap d' ells arriba a'ls 18 anys.

Desitjem que l' honor qu' han lograt de véurer publicats sos retratos los serveixi de estímulo per' ferlos perseverar en l' estudi que ab las qualitats que revelan, pòt obrirlos algún día las portas de 'l temple de las Arts, ó portarlos á ocupar lloch preferent entre sos paysans.

J. P.

SECCIÓ DE MONTE-PIÓS

Hem vist publicat lo següent escrit, referent a'l *Montepío Catalá*:

« AL PÚBLICO »

«Grata tarea es encomiar la importancia de las asociaciones de Socorro mútuo: Son un consuelo para los enfermos que no cuentan con más recursos que su jornal: Por eso cada día aumenta su número y por eso se establecen bajo diversas formas. El *Montepío Catalá* ha venido á introducir una nueva manera de ser en esta clase de sociedades.

Reconocida es hoy la afición á la lectura entre nuestra clase trabajadora y en especial la lectura catalana, como consecuencia del desarrollo que ha adquirido la idea regionalista en nuestro Principado.

De ahí la buena acogida que tuvo desde un principio la fundación de una hermandad que no se limita á auxiliar á sus asociados enfermos, sino que difunde la instrucción entre todos los hermanos que disfrutan buena salud.

El *Montepío Catalá* es, pues, una asociación útil á cuantos á la misma pertenecen, y sin aumentar la cuota mensual, además de favorecer á los enfermos, proporciona semanalmente á todos sus socios agradable lectura que inculca el amor á la causa regional, con el reparto á domicilio un periódico tan acreditado como Lo TEATRO CATALA, que trata de literatura, teatros, montepios, regionalismo, etcétera, y que difunde la afición

Joseph Grau y Llanes

á la lengua catalana.

El periódico Lo TEATRO CATALA es para los individuos del *Montepío Catalá* una ventaja positiva, que el público ha comprendido y que contribuye desde el primer día á que ingresen nuevos asociados, deseosos de pertenecer á una Asociación benéfica que se aparta de la rutina y mezquindad que se observa en algunas, las cuales se rijan por viejos reglamentos que excluyen de socorro muchas enfermedades y que suspenden todos los subsidios en épocas epidémicas y calamitosas.

Los Estatutos del *Montepío Catalá* eliminan contadas enfermedades y disponen que se pague á los enfermos aún en épocas de epidemia, estableciendo además una sección de viudedades.

Estas innovaciones favorables á los asociados han sido apreciadas en tal grado, que alguna de las antiguas hermandades, deseando aprovecharse de ellas y convencida de que puede haber medios para tener fondos, desea ingresar en masa en el *Montepío Catalá*, no estando tal vez lejano el día de que en Junta extraordinaria se resuelva este asunto.

to que puede ser de interés á todos en general.

Hoy no se exige derecho de entrada á los aspirantes á ingreso y se facilitan estatutos y hojas de inscripción en la calle de la Princesa, 13, peletería; Plaza de Sta. Ana, 7, sastrería (La Moda Elegante); Tallers, 45, 1.º, interior (Imprenta); Hospital, 103, sastrería (La Campana Americana) y Asalto, 36, tienda de muebles.»

SECCIÓ DE 'L GRAGIÓS

Un aprenent d'adrogué, donant, compte a'l seu pare de com li anaba en la botiga, entre altres coses deya:

—Lo dependent es un presumit: quant estem sols me diu de vostè y quant hi ha alguna criada devant, me tracta de mi.

—De tu, déus voler dir—interrumpí 'l pare.

A lo que respongué 'l noy ab senzilla estranyesa:

—Bueno, si; de mi.

Un tenor á qui en públich se l'hi anaba á probar la veu, que era, per cert, bastant dolenta, digué a'l mestre que 'l debía acompanyar:

—Miri, toqui *las costas* de la *Marina*.

—Esta bè.

—¡Ah! Quant seré a'l *fanat* m'aturaré.

—Home, perquè no dona uns quants passos mes y pòt anar á buscar àrnica á ca l'herbolari.

En un tribunal:

Lo jutje (a'l reo):

—¿Está convensut de que vostè es l'autor de 'l delict de que se l'acusa?—

L'acusat:

—Ara menos que may. Lo mèu advocat sab dir tan bè las mentidas, que ab sa defensa m'ha fet créuer que jo no sòch autor de 'l delict de que vaig cométrer.

Lo *Tenorio* s'ha donat á ral la carnicera, ó sigan las tres parts, com si diguéssim las tres tersas.

Un a'l llegir l'anunci en un cartell, deya: ¿A ral, á ral? Vaja, á ral... rets!

Queya un xáfeh mes que regular y dos pagesos atravessaban á salt de cà rasas y marges.

A lo millor un d'ells se para en sech y 's posa á caminar a'l pás.

—¿Qué fas?—li crida son company,—¿qué ja estás cansat?

—¡Cal!—respon ell.—¿No véus que es una bestiesa que 'ns afatiguem corrent? ¡Si a'l cap de vall tant plou á devant com á darrera!

A UN TENEDOR DE LLIBRES

Com ja sè de hona tinta que á punt de casarte estás, uns quants consells vull donarte d'interés particular, que si 'ls vols tenir en compte te serán d'utilitat.

Pensa primer que ab la dona si 'ls papers tots fer no hi sabs te portará tan sols *gastos* y d'*acreedors* t'omplirà; lo que farà que 't presentin *facturas* á cada pás:

això si ella ab los seus *càlculs* no se 't queda avans la clau de la *caixa* y vagi á *diari* á la *plassa* ó á un'alta part y 't fa una mala *partida* que t'exposas á *quebrar*.

No donguis á casa teva *entradas* á certs companys,

ni admetis *surtidas* d'ella que no siga ab tu a'l costat, que la dona massa *llibre*, pòt portar mal *resultat*, puig en *perduas* las *ganancias* convertiria á l' instant y 't trobarias un *déficit* si may passabas *balans*.

Tampoch vulgas que l'*assiento* massa ocupi de 'l *despaig*; perquè si *correspondencia* ella tingués d'amagat, tot y tenint mala *lletra* tu podrias *carregar* y no fóra de *recibo* burlá' així 'l teu *capital*.

De que 't casis no t'ho *abono*: per *regla* general, sabs que la *major* part de donas ab los ulls solen *pagar*, cosa que es de molt mal *género* y de *efecte* molt *gastat*.

Pero, ab tot, si la *existencia* de tots dos pesada 's fá y no vols *saldar*, un *plasso* me la pòts á mi *endossar*, y aixís per *partida doble* los *comptes* surtirán clars.

J. ASMARATS.

REPERTORI DE FORA

Mataró, 5 de Novembre.

Aquesta setmana s'han fet grans funcions. La societat «Nova Constancia» dissapte dia 3 no va fer res perquè 'l dia de Tots Sants ja havia donat ball de orquesta y tent ball de orquesta no hi ha funció de teatro. Es natural; puig en una societat tan *petita* com aquesta que conta á cents los socios y 's necessitan *empenyos per serne*, no 's poden fer duas cosas; no mes una, y aquesta sempre es lo ball. ¡Llastima que no 'n fassin 'ls dematins y tot!

Lo dia de Tots Sants la companyia Valero representá *Mariana*, en que la Sra. Valero, 'l Sr. Parreño y demés artistas estiguéren bè. L'endamá com de costum, *Tenorio*: ahí diumenje *Tenorio* y *Nuevo Tenorio*, y en tots lo Sr. Parreño y la Sra. Valero reculliren molts aplausos.

Los aficionados de tarde 'l dia de Tots Sants tingueren en la plassa de toros una mica de diversió ab ginnastica. Segons deya ahir un periódich de la localitat: diumenje hi tindrem quatre novillos. Dónchs ja no hi faltaran banyas.—E. R.

Vich, 7 de Novembre.

Actúa en lo «Centre Industrial» una companyia de sarsuela baix la batuta de 'l reputat mestre D. Lluís G. Jordá, figurant hi la primera uple D.ª Dolores Valor y 'l tenor comich D. Joseph Guasch. Diumenje passat posaren en escena las sarsuelas catalanas *La Marmota* y *Setze Juljes*, y la comedia *El novio de D.ª Inés*: deixant molt satisfet a'l lluhit públich que casi omplia 'l local. Obtingueren aplausos los Srs. Guasch, Buxó, Echene y Camps. Dech fer constar que 'l coro anaba molt ajustat.—U. V.

Vilanova y Geltrú, 5 de Novembre.

Aquets últims días s'ha posat en lo «Tivoli» *Carlos II el Hechizado* y *Otello*, estreno en aquesta vila de *La de San Quintín* y la pessa de 'l Sr. Moré L' hereu *Pru-na*. Totas aquestas obras han merescut una bona interpretació per la companyia que actúa en aquet teatro.

Puch assegurarli que 'ls vilanovins han quedat aquest any satisfets ab tant *Tenorio*. A mes de representar *Don Juan Tenorio* dimecres á la nit, *D. Juan Tenorio* dijous á la tarde y *El Nuevo Tenorio* á la nit, lo dissapte ab una ovació en gran superlatiu se posá en escena *D. Juan Tenorio* y *El Nuevo Tenorio*, y diumenje á la tarde la mateixa monstruosa funció, essent la entrada á ral. Es veraderament gran lo sacrifici que ha fet la empresa per compláurer a'l públich.

En quant a'ls desemenys de las obras ditas, tinch de fer constar que van ser de 'l agrado de tothom. Se

hi distingiren los Srs. Parera, Roméu y Medina en los papiers de *Tenorio*, *Mejía* y *Comendador* respectivament, y la Sra. Mallí en lo de *Inés*.

Diuenje á la nit la famos drama *El gran Galeoto*, obteninthi molts aplausos los Srs. Parera y Medina y la Sra. Mallí, y després se posá *El novio de D. Inés*, en la que fou aplaudit lo Sr. Moré y la Sra. Llorens.—Lo CORRESPONSAL.

Ripoll, 7 de Novembre.

Lo día de Tots Sants, hi hagué en «L'Academia Católica» l'acostumada funció de teatro, posantse en escena 'l drama *Lo Rector de Vallfogona*, que fou rebut ab certa fredor per la major part de públich, que 's creu anar a'l teatro per riure. Los que mes sobrexiren en la representació foren los Srs. Puig, Vilá y P. Catalá. A'l final se representá la sarsuela en un acte *Lo promès de la Sila*, lletra de Novellas, y música de 'ls Srs. Frigola (B.) y Mollera, que deleytá á la concurrència. Se distingiren los Srs. Torralles (en lo paper de *Gori*) y Bartróns que arrencá un aplauso fort en lo cant.

Lo Sr. Vallmitjana, també 'l tragué com cal, pro tindria de estudiar un xich la mímica.

Nos olvidabam de 'l Sr. Vilá qui ab lo paper de *Baldiri* féu *reventar* de riurer. Ab lo Sr. Vilá la companyia d'aficionats ha arreplegat un actor de primera y que s'ha fet verdaderament popular.

Diuenje si no hi há novedat, se celebrarà en la mateixa societat una vetllada catalanista; ja 'n posarem a'l corrent á nostres llejidors.—FIVALLER.

Arenys de Mar, 7 de Novembre.

Estem passant una bona temporada teatral ab la companyia cómic-dramática Valero. Ultimament hem saborejat la obra de 'l malaguanyat Zorrilla *D. Juan Tenorio*, y 'l drama social *Felipe Derblay*, en las que la companyia lográ molts aplausos, particularment lo Sr. Parreño y la Sra. Valero.

Aquesta setmana veurem la preciosa comedia *Lo que vale el talento*. En la penúltima funció que posaren en escena pót dirse que hi havia un *lleno*. També á l'Ateneo posaren en escena *D. Juan Tenorio*: la execució pogué anar. Pót dirse que 'ls aficionats han guanyat molt formantne part alguns de 'ls aficionats de la abolida societat que formaba part lo difunt Barangué.

Corra la véu de que en los *Rifats* se farà l'any próxim una Junta de notables, baix la presidencia de 'n *Trol-li trol-li* y comparsa. Crech que fóra aixís si'l senyor Saballs renunciés son càrrech; pero sembla que no ó farà, á l'objecte de salvar lo desgavell que sens dupte hi hauria per la seva fatal separació.—D. PERLINPLÍN.

REUNIONS PARTICULARS

ROGER DE LLURIA.—Las comedias posadas en escena l'altre diuenje foren *El gorro frigio* y *Toros de puntas*. Lo desempenyo, á cárrech de las senyoretas Vila (M.) y Mercader, y 'ls Srs. Mercader, Bosch, Pau, Arnélich, Queralt, Llansa y Jufre, molt bè.

Plè á vessar estaba l'espayós saló 'l diuenje, día 4, á la tarde, en que va donarse una representació de *D. Juan Tenorio*, dirijida pe 'l Sr. Mercader, jove aprofitat que va fer un *mancebo* simpátich á mes de quatre concurrents, que de segú envejaban á la *palo-ma*... seva, quan están sols en aquella *apartada orilla*.

La *D. Inés* diguè ab poch sentiment la escena amorosa de 'l quart acte, sens dupte perque no li feya gracia dir aquells versos á son propi germá (que era 'l que feya 'l *D. Juan*). En proba d'això, que en lloch de dirli:—*Vos me habéis dado á beber*,—li va dir:—*Vas me habéis dado á beber*....

Los demès, varen fer tot lo que varen saber, que ja es molt.

UNIÓN DE LA ESQUERRA DE 'L ENSANXE.—Últimament hi hem vist representar lo drama *Lo full*

de paper, en quin desempenyo ratllá á bona altura lo jove Sr. Mercader, sacundantlo ab acert las senyoretas Panadés y Mercader, junt ab los Srs. Murxaach, Mercader (pare), Solá, Casas y Queralt.

Acabaren la funció ab la comedia *La Cartilagina-talgia*.

CENTRE ARIBAU.—En aquesta societat, instalada en lo local número 45 de 'l carrer de Aribau, va darhi dimecres funció la *troupe* Riu, de la que 'n fòrma part la discreta Srta. Pepeta Ureña.

La obra escullida fou *D. Juan Tenorio*: de 'l desempenyo poch pót dirse tractantse de joves inexperts; mes debem mencionar á un (que no era jove) encarregat de 'l paper de *Centellas*, que junt ab los germans Riu, estigneren bastant acertats.

A la Sra. Llibre, un aplauso.

¿Y de 'l *Inés*? Son semblant de 'l mèu aplauso 's fa duenyó. Jo, á la Pepeta Ureña (1) li faria de *D. Juan*.—Jo.

LA CATALANA.—Lo diuenje tinguè lloch la representació de las sarsueletas *Chateaux Margaux* y *La salsa de Aniceta*, desempenyada la primera per la Srta. Pacheco, la Sra. Bolea, y 'ls Srs. Riba, Jordi y Toll, y la segona per las anteditas senyoras, y 'ls Srs. Jordi, Toll y Rius. Aquest últim cantá ab gust la romansa de la *Paloma*, en la que obtinguè molts y merescuts aplausos, lo propi que 'l director artístich D. Lluís Toll en alguns *couplets*. Tant la Sra. Bolea com la Srta. Pacheco foren aplaudidas.—A DE R.

CLARÍS.—Ab escullida concurrència 's representá 'l drama de Soler (Pitarra) *Lo Pubill*, que sigué ben desempenyat per las Srtas. Amigó y Gassó (L. y C.), y pe'ls Srs. Marí, Bové, Ferrer, Bars, etc. los quals reculliren unánims aplausos.—J. O. A.

ATENEIO CONSTANCIA.—Lo dissapte passat ab una lluhidíssima concurrència 's representá 'l drama *La Paz del hogar*, á benefici de D. Pere Alegre, en la que tots los intérpretes surtiren regular de 'ls seus papiers. Lo Beneficiat, Sr. Jovè y Plácido, estiguéren acertadíssims.—A. G.

SALÓ DE DESCANS

La empresa de 'l teatro de 'l Tívoli ha admés y 's proposa estrenar ab tota propietat una sarsuela en 3 actes y 12 quadros, de gran aparato, titulada *Los Bandidos de la Savana*, llibre de 'l reputat autor dramátich D. Joseph María Pous y música de 'l mestre compositor D. Eusebi Bosch.

Aquesta producció temps ha que podria haverse estrenat; pero son autor ha preferit esperar, ab la idea de que 's presenti ab l'aparato que acostuma á desplegar la empresa de 'l Tívoli.

—Ha marxat á Palamós una companyia de declamació en la que hi ha 'ls galans Srs. Cuello y Tormo, las damas Sras. Cuello (María) y García (Antonia), 'ls actors D. Frederich Carrasco, D. Antón Altés y altres.

—S'está imprimint un tomet de treballs literaris humorístich en prosa y vers, originals de 'ls joves escriptors A. Pallejá (*Dr. Tranquil*) y F. Nogué (*Mr. Eugón*).

—En lo teatro de 'l Circo comensará la temporada una companyia de sarsuela y una de pantomima.

—Avuy donem per folletí las 4 planas que faltaban de la comedia *Diners ó la vida*.

—Habem rebut un exemplar de las joguinas *Sense titol* y *N Banyeta!*, originals de D. Pere Mallorquí y Bala-gueró.

Donem las gracias al autor per la finesa.

(1) Es Ureña, ja ho sè; mes jo m'enpenyo en dirli, diferent de tots, Ureño.

SECCIÓ OFICIAL

Monte-pío Catalá.—PRESIDENCIA.—La función dramática que dará esta Asociación á los fines del artículo 67 de los Estatutos, tendrá lugar definitivamente en el teatro de Novedades, el lunes 19 del actual, con arreglo al programa que desde el día 12 se anunciará y se repartirá á domicilio á los señores asociados.

Lo que se hace público para que las personas que deseen localidades con vales, puedan recogerlas desde el martes venidero en los siguientes puntos: Princesa, 13, pelotería; Plaza de Santa Ana, 7, (sastrería La Moda Elegante); Tallers, 45, 1.º, interior (imprensa). Hospital, 103, (La Campana Americana), y Asalto, 36, tienda de muebles.

Barcelona 9 de Noviembre de 1894.—El Presidente, José M.ª Pous.

CAVILACIONS

CONVERSA

—Tu, Casilda. Llavors que 'l cridaba çahònt eras?
—A'l quarto.
—M' has enganyat, ja ho coneix.
—No, si era á buscar lo que tu has dit. Pregúntaho á qui hem dit tu y jo.

A. B. C.

XARADA

Mitj total meu fa soroll;
l' altre mitj camina y corra
y 'l tot enter té tres sílabas
que sis lletras total contan.
La primera ara aquí has vist:
qui hui tres no obtindrà gloria;
qui dos tersa ha d' embutar
qualsevol cosa que toca:
dupla de 'l que se li diu
qui contesta ab tersa sola.
¿Qu' es hu dos ab la tercera?
¡Oh, oh! rumia una estona
y si sabs endevinarho
te daré una tot: no es bròma.

P. PAU PI PÀMPOL.

Solucions á las cavilacions de 'l número 199

Cap y qua. — DABALE ARROZ A LA ZORRA EL ABAD.
Quadrat numèrich.—

6	7	8	9	1	2	3	4	5
7	8	9	1	2	3	4	5	6
8	9	1	2	3	4	5	6	7
9	1	2	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	3	4	5	6	7	8	9	1
3	4	5	6	7	8	9	1	2
4	5	6	7	8	9	1	2	3
5	6	7	8	9	1	2	3	4

Las han enviat 'ls Srs. Jo mateix, Rop, J. Blanch D. A. Vilalta, F. de P. Larrosa, J. Vidal y Oliva, N. S., Jepet, Luch y Borni.

A 'ls Srs Rop, Vilalta, Vidal, Blanch, Jo! mateix y Borni, que van endevinar las de la setmana passada, se 'ls donará una entrada y localitat per' la funció que prepara 'l *Montepío Catalá*. La setmana entrant contestarem la correspondencia.

A 'ls que endevinin las de 'l present número y de 'l següent, se 'ls regalará un exemplar de *Diners ó la vida*.

Anunci preventiu

La manera com los xaradistas han respost á la convocatoria de 'l núm. 191, ha fet pensar á la Redacció en organizar un

CONCURS POÉTICH

qual resultat se publicará en l' últim número de *Lo TEATRO CATALA* d' aquest any.

En aquet Concurs se concedirán un premi y dos accésits á 'ls autors de 'l millor treball que 's presenti ab arreglo á las

BASES Y CONDICIONES

que s' esplanarán en lo periódich núm. 201 que surtirá dissapte.

A llegir, donchs, *Lo TEATRO CATALA* de 'l dia 17 de 'l corrent Novembre.

Fins la setmana entrant, senyors versayres, que per avuy ja havem dit prou.

Sastrería de teatros, de E. Vasallo Malatesta, Asalto, 14.

Botiga de calsat de **Francisco Grau**, Plassa de Santa Ana, 23.

Fotografía de **A. S. (Xatart)**, Carme, 3, tercer.

Sastrería de teatros de **J. Guitart** successor de Fernando Doménech (a) Ros. S. Rafel, 16, 1.º.

Taller de atrás de **E. Vidal**, Ronda S. Pau, 48.

Zapateria de teatros, S. Pablo, 4, tienda.

Arxiu y copistería

DE

FRANCESCH PEREZ POL

Roig, 24, Entresuelo

A CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un somier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa noche con marmol, una mesa comedor, seis sillas comedor, un elegante espejo y perchas

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de Lavabo Viena mármol á 24 y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde del Asalto, 36

SANTASUSANA

Máquinas de cusir. — Máquinas de fer mitja'

Aparatos per' pèndrer dutxas

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller per' adobar tota classe de máquinas. Se ven á plastos y al comptat.

Carme, 33. — Barcelona

ALMACEN DE MÚSICA

DE

Juan Ayné

Fernando VII, 51 y 53 y Call, 22

PIANOS SUPERIORES

NACIONALES Y EXTRANJEROS

ARMONIUMS ECONOMICOS

Guitarras desde 5 pesetas.

Perrucas y postissos

DE TOTA CLASSE PER TEATROS

PERRUQUERIA DE VICENS GARCIA

Conde del Asalto, 6, principal

Construcció de Teatros

Servey complert y bó per' guardarropías

PER INFORMES Y DETALLS DIRIGIRSE A 'L

Carrer de Estruch, 11, fustería

BARCELONA

Imp. Pujol y C.ª - Tallers, 43, Barcelona